

Warlacha

จากใยบัว ที่ทอด้วยใจ สู่ผ้าไทย
เปี่ยมอัตลักษณ์

ก็กระทูยซึ่งดั่งกระทูยกันเป็นจังหวะจากสองเก้าที่ย่าลงบนไม้เหยียบทุกคือเสียงซึ่งผู้มาเยือนศาลาราย รอบรูปปั้นองค์สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดโบสถ์ (สามโคก) จะได้สัมผัสในวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์เช่นเดียวกับภาพสองมือที่จับพิบตบเส้นด้ายให้เรียงสวยพร้อมดั่งสายกระทูยอย่างชำนาญ...

ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาเส้นใยและผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากใยบัวหลวง จังหวัดปทุมธานี อันมีชื่อขึ้นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งหาชมได้ยาก อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางการแปรรูปบัวหลวงซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของพื้นที่ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทออันมีมูลค่าสูงแห่งนี้ ก่อตั้งเมื่อปี 2564 โดยแบ่งพื้นที่สำหรับสาธิตการผลิตเส้นใยและการทอผ้าจากเส้นใยบัวหลวง รวมถึงจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากใยบัวหลวง ในสมัยที่ผู้ว่าฯ หมูป่าหรือนายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ดำรงตำแหน่งพ่อเมืองด้วยเล็งเห็นว่าผ้าทอใยบัวของคุณวรเทพ ลิมตियะโยธินผู้ก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์แบรนด์ Worlacha เปี่ยมไปด้วยเอกลักษณ์อันสื่อถึงความเป็น **“ถิ่นบัวหลวง”** ได้อย่างชัดเจน จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายรายงานแด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ในฐานะผลิตภัณฑ์อันเป็นตัวแทนของจังหวัด

พระองค์ทรงชื่นชมและแนะนำให้พัฒนาเส้นใยให้แข็งแรง หลังจากนั้นจึงมีการสร้างศูนย์ฯ แห่งนี้ขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนด้านสถานที่ ค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้าจากพระราชวรเมธอาจารย์ (วิชาญ ถิรสีโล) เจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี (ธรรมยุต) ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส รวมถึงงบประมาณจากจังหวัด มีการสร้างเครือข่ายครู ก (กลุ่มบุคลากรซึ่งได้รับการอบรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเฉพาะในด้านต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ไปขยายผลในระดับพื้นที่) ให้ศูนย์ฯ มีความเข้มแข็งและต่อยอดไปยังแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ

ผ่านไป 1 ปี ผู้ว่าฯ หมูป่าได้ทูลเกล้าฯ ถวายรายงานอีกครั้ง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงแนะนำให้แบ่งการผลิตออกเป็น 2 กลุ่มคือ ผ้าผืน และสินค้าสำเร็จรูป โดยมีพระราชประสงค์ที่จะผลักดันให้เป็นสินิจาแรกของประเทศไทย และในปี 2566 พระองค์ทรงแนะนำให้พัฒนาหน้าผ้าโดยใช้กึ่งที่มีขนาดใหญ่ขึ้น พระราชวรเมธอาจารย์จึงเมตตามอบก๊ทอผ้ามูลค่าหลักแสนบาทให้กับศูนย์ฯ แห่งนี้ ทว่า จุดเริ่มต้นของเรื่องราวแห่งความสำเร็จและการยอมรับดังกล่าวยังไม่ได้เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น...

“

เสียงที่กระทูยและสองมือที่ทอเส้นใยบัวอย่างประณีตบอกเล่าเรื่องราวของ **“ถิ่นบัวหลวง”** จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่พื้นผ้ามูลค่าสูง ณ ศูนย์เรียนรู้สิ่งทอใยบัวหลวง จังหวัดปทุมธานี

”

ผ้าไทยในจิตวิญญาณ

เมื่อหลายสิบปีก่อน ณ จังหวัดราชบุรี เด็กชายคนหนึ่งเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความผูกพันกับผ้าทอบ้านไร่ ภาพปู่ย่าตายายทอผ้าขาวม้ายังคงติดตรึงอยู่ในห้วงความทรงจำของเขาเสมอ จนเมื่อเข้ารับราชการตำรวจและแต่งงานกับครอบครัวภรรยาซึ่งทอผ้าผืนจำหน่าย คุณวรเทพจึงใช้เวลาว่างจากงานประจำเพื่อหารายได้เสริม โดยเริ่มต้นทอผ้าขาวม้าและผ้าห่มจำหน่ายเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนเมื่อประมาณปี 2548 ณ บ้านที่ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี แล้วค่อย ๆ พัฒนาสินค้าสู่เสื้อผ้า กระเป๋า โดยออกไปจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ อยู่เนือง ๆ จนได้จดทะเบียนเป็นสินค้า OTOP (One Tambon One Product) หรือ **“หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์”** ในที่สุด

“หลังจากนั้นกรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพอ่างไร บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) ก็เข้ามาขอรับการสนับสนุนด้านการฝึกอบรม ต่อยอดผลิตภัณฑ์ เราจึงได้แนวคิดและแรงบันดาลใจในการนำทุนวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นเข้ามาใส่ในสินค้าเดิมที่เราเคยนำสีจากกลีบบัวมาย้อม เล่นเฉดสีไปตามฤดูกาล แต่เมื่อทางภาครัฐบาลมุ่งเน้นในเรื่องอัตลักษณ์ของจังหวัด เราจึงศึกษาและพูดคุยกับผู้เฒ่าผู้แก่ในท้องถิ่น ได้ความว่าเคยมีการทอผ้าจากเส้นใยบัวจึงฝึกทำจนมีความเข้าใจแล้วค่อย ๆ เริ่มวางจำหน่ายและส่งออกบ้าง หน่วยงานต่าง ๆ ก็เข้ามาช่วยพัฒนาเส้นใย รวมถึงส่งเราไปศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ที่สามารถนำมาต่อยอดได้”

“

สานภูมิปัญญาใยบัว

สู่ดีไซน์ร่วมสมัย

จากชุมชนคอตตอนดีไซน์

สู่ผลิตภัณฑ์ไทยบนเวทีสากล

”

คุณวรเทพแจกแจงพลางสาธิตการดั่งใยบัวจากก้าน ซึ่งนำขึ้นจากน้ำที่แช่ไว้และเด็ดดอกออก พलगโปรย เมล็ดถั่วแดงลงบนถาดไม้ไผ่สานเพื่อไม่ให้เส้นใยพันกัน มือข้างหนึ่งบรรจงใช้มีดกรีดบัวทีละ 3 – 4 ก้านอย่างแผ่วเบา แล้วหักออก ค่อย ๆ ดั่งใยบัวให้ได้มากที่สุดแล้วใช้มืออีกข้างหนึ่ง ที่ชุ่มน้ำพันเส้นใยให้เป็นเกลียวและเชื่อมต่อกันเป็นเส้น ยาว จากนั้นนำไปปั่นใส่กงให้แห้งโดยใช้เวลาประมาณ 7 วัน เพื่อป้องกันการเกิดเชื้อรา แล้วนำไปตีเกลียวแบบ 3 เส้น รวมเป็น 1 เส้นเพื่อทอโดยใช้กักระตูกในลำดับต่อไปกรรมวิธี ดังกล่าวต้องอาศัยทั้งความใส่ใจ อดทน และเล็งเห็นคุณค่า ของผลิตภัณฑ์อย่างแท้จริง เพราะทำได้ไม่นานยางบัว จะเริ่มกัดมือ อีกทั้งยังไม่สามารถใช้เครื่องจักรทำแทนได้ เนื่องจากบัวแต่ละก้านมีขนาดไม่เท่ากัน น้ำหนักในการดั่ง เส้นใยจึงแตกต่างกัน

“เส้นใยบัว 80 เปอร์เซ็นต์ผสมฝ้าย 20 เปอร์เซ็นต์ ราคา ตลาดโลกปัจจุบันอยู่ที่หลาละ 8,000 บาท หากเป็นเส้นใยบัว 100 เปอร์เซ็นต์ ราคาจะอยู่ที่หลาละหมื่นกว่าบาท หากคิด เป็นกิโลกรัมจะมีมูลค่าหลักแสน ซึ่งอาจดูเหมือนราคาสูง แต่ ว่าจะได้เส้นใยบัว 1 กิโลกรัม ต้องใช้ดอกบัวเป็นคันรถสับ ล้อ ซึ่งเราใช้แต่บัวหลวงเท่านั้น เพราะคุณภาพของเส้นใย

จะดีกว่าดอกบัวชนิดอื่น ๆ โดยเรารับบัวจากจังหวัดปทุมธานี เป็นหลัก ซึ่งแหล่งผลิตจะอยู่บริเวณตำบลคลอง 10 – 12, ลาดหลุมแก้ว และพื้นที่ซึ่งเชื่อมต่อกับจังหวัดอยุธยา รองลงมาคือจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม และนนทบุรี ทั้งนี้ กลุ่มลาดหลุมแก้วนอกจากจะผลิตใยบัวส่งให้เราแล้วยัง พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง มีเครือข่ายครู ก ร่วมกันกับเรา และสาธิต วิธีผลิตใยบัวให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ด้วย”

สานต่อปณิธานแห่งอัตลักษณ์

ปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์แบรนด์ Worlacha มีสมาชิกอยู่ประมาณ 30 ชีวิตช่วยกันผลิตสินค้า ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำโดยมีคุณวรเทพเป็นผู้ออกแบบ ผลิตภัณฑ์หลักพร้อมความร่วมมือจากคณาจารย์และ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และส่งเสริมภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้มีความร่วมสมัยยิ่งขึ้น อาทิ ความร่วมมือกับโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ ไทยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภายใต้ กิจกรรม Creative Young Designers Season 3 ซึ่ง

คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่นนำเสนอ fashion sketch design เพื่อตอบโจทย์แฟชั่นและเจาะกลุ่มลูกค้าที่เป็นวัยรุ่น, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ นำเสนอการออกแบบโลโก้ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากดอกบัวและแม่น้ำเจ้าพระยาอันเป็นที่ตั้งของศูนย์ฯ, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำเสนอแนวคิดจากการศึกษาและทดลองวัตถุดิบเหลือทิ้งจากการผลิต และคณะบริหารธุรกิจซึ่งศึกษากลุ่มลูกค้าจากการออกบูธและการจำหน่ายออนไลน์ เปิดช่องทางการเข้าถึงเพจเฟซบุ๊กให้ตรงกลุ่มเป้าหมายและมียอดการเข้าถึงมากขึ้น

การลงพื้นที่ของคณาจารย์และนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เพื่อศึกษาการผลิตเส้นใยและภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม ให้คนรุ่นใหม่ได้สัมผัสคุณค่าของงานหัตถกรรมจริง เกิดเป็น **“บัวไวอาจ”**

ผลงานที่ผสมผสานการออกแบบและการตลาดยุคใหม่เพื่อขยายโอกาสทางธุรกิจและสร้างความยั่งยืนให้ชุมชน โดยมีการนำไปจัดแสดงและจำหน่ายในงานระดับสากลอย่าง Sustainability Expo 2025 และร้านสารพัดไทย (Sarapad Thai) ณ ศูนย์การค้า One Bangkok ถนนวิภาวดี แขวงจตุจักร เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ชั้น 3 ฟัง Parade ซึ่งได้รับความสนใจจากลูกค้าทั้งชาวไทยและต่างชาติเป็นจำนวนมาก

“สัดส่วนของฝ้ายและใยบัวซึ่งต่างกันจะให้คุณภาพที่ไม่เหมือนกัน โดยปกติฝ้ายสามารถรักษาความชุ่มชื้นและป้องกันแสงแดดได้ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ แต่เมื่อผสมเส้นใยบัวเข้าไปคุณสมบัติดังกล่าวรวมถึงความนุ่มนวลการป้องกันสิ่งสกปรกจะเพิ่มขึ้น ทำความสะอาดได้ง่ายกว่า สามารถนำมาปั่นและทอรวมกันได้ เพราะเป็นเส้นใยจากพืชเหมือนกัน ผู้ที่แพ้ผ้าใยสังเคราะห์สามารถใส่ได้โดยไม่ทำร้ายผิว

อีกทั้งอากาศยังถ่ายเทได้ดีกว่าโดยที่ไม่สูญเสียความชุ่มชื้น
นี่คือคุณสมบัติพิเศษของใยบัวซึ่งเหนือกว่าฝ้าย”

คุณวรเทพเพิ่มเติมพร้อมเผยว่าเพื่อรองรับอุปสงค์ของ
ผู้บริโภคในหลากหลายตลาด ทางแบรนด์จึงผลิตผ้าทอใยบัว
ซึ่งมีฝ้ายผสมในปริมาณมากและน้อยแตกต่างกัน แล้ว
ตัดเย็บเป็นชุดสำหรับเด็กและผู้ใหญ่หลากหลายแบบ ตลอดจน
พัฒนาเป็นหมวก เป้ กระเป๋า สลุท เดรส ไปจนถึงจีวร อาสนะ
และย่ามสำหรับพระสงฆ์ด้วย

“ชาวไทยพุทธใช้ดอกบัวถวายพระ สมัยก่อนชาวมอญ
ซึ่งอยู่ในประเทศไทยจะทอผ้าใยบัวกันเองโดยใช้เครื่องมือเล็ก ๆ
เป็นผ้าสไบแล้วนำมาปัก หรือผู้ชายก็ทอเป็นผ้าขาวม้าผืน
เล็ก ๆ แล้วนำมาพาดไหล่ นอกจากนี้ยังทอเพื่อใช้เป็นผ้ารับ
พระเคน ถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง เราจึงนำความดีพวก
นั้นกลับมาให้คนได้ใช้ ปัจจุบัน ชาวไทยพุทธบางกลุ่มมีการ
สั่งผลิตและย้อมเป็นจีวรสำหรับถวายพระด้วย”

ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาเส้นใยและผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากใยบัวหลวง จังหวัดปทุมธานี

ในแง่มุมมองของลายผ้า คุณวรเทพกล่าวเสริมว่าสมาชิกสามารถทอได้หลากหลาย อาทิ มัดหมี่ลายขอสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีนารีรัตนราชกัญญา (ลายขอเจ้าฟ้าฯ) อันเป็นลายพระราชทานที่ออกแบบมาเพื่อสื่อถึงความรัก ความสุข และความห่วงใย โดยผ้านลาย “S” (Sirivannavari) 10 แฉก เข้ากับลายหัวใจ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ความรักมั่นคงที่พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย เหมาะสำหรับสวมใส่ได้ทุกเพศทุกวัย และพัฒนาต่อยอดได้ร่วมสมัย ไปจนถึงลายน้ำไหล และลายทางหลากสีส้น เพื่อจำหน่ายให้กับฐานลูกค้า OTOP ประมาณ 300 ราย โดยใช้วิธีสั่งซื้อความ และโปรโมตผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์ ส่วนลูกค้าอีกครั้งหนึ่งคือนักท่องเที่ยวซึ่งมาทำบุญ ณ วัดโบสถ์ (สามโคก)

และจากการออกงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ปีละประมาณ 10 ครั้ง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

“ปัจจุบัน ทางแบรนด์ยังไม่มั่นใจในการขายออนไลน์มากนัก เนื่องจากเกรงว่าลูกค้าส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจถึงข้อจำกัดด้านความเข้มของสี เพราะการย้อมในฤดูกาลต่าง ๆ มีผลต่อเฉดสีของผ้า เราอยากให้ลูกค้าได้มาเห็นของจริง มาสัมผัสชิ้นงาน เพราะสินค้าของเราเป็นงานทำมือล้วน ๆ เร็ว ๆ นี้เราวางแผนไว้เหมือนกันว่าจะโปรโมตผ่าน TikTok Shop เพื่อนำเสนอสินค้าที่มีความลงตัวแน่นอน อาทิ ผ้าขาวม้าออกจำหน่ายเพราะเป็นการย้อมสีแบบถึงสังเคราะห์เฉดที่ได้จึงเสถียรมากกว่าสีธรรมชาติ” คุณวรเทพทิ้งท้าย

วิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีโซนด์เบสูนด์ Worlacha
ที่ตั้ง: เลวที่ 15 หมู่ 1 ตำบลบางกระบือ
อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
โทรศัพท์: 099-4955559, 093-5986995
อีเมล: worlatap@hotmail.com
เว็บไซต์: <https://www.facebook.com/worlacha>

อ้างอิง

<https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/localobjects/?p=879>

<https://www.bu.ac.th/th/featured-stories/2073>

<https://www.prachachat.net/sd-plus/sdplus-sustainability/news-1895825>

https://thaiphamai.blogspot.com/2013/04/blog-post_1398.html

<https://qsds.go.th/newqssckri/wp-content/uploads/sites/98/2021/08/laikor.pdf>

<https://sites.google.com/view/brandnameotop/worlacha>